

Protocol opstart Speciaal Basisonderwijs (SBAO) / Speciaal Onderwijs (SO)

Dit protocol is een vervolgvorsie op het protocol voor de opstart van het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs vanaf 11 mei 2020. Dit vervolgprotocol omvat enkele verruimingen en verduidelijkingen gebaseerd op het kabinetsbesluit van d.d. 19 mei 2020 om de basisscholen weer geheel open te stellen. Uit dat besluit volgen ook enkele verruimingen voor het speciaal (basis)onderwijs volgen, zoals de aanwezigheid van vaste vrijwilligers in de school. Het protocol is opgesteld door PO-Raad, AOb, CNV Onderwijs, FvOv, en AVS, in afstemming met LECSO/SBO Werkverband, Vivis en Siméa, Ouders & Onderwijs en het Lerarencollectief. Het dient als handreiking voor de sector bij het opstarten van de scholen. Het kabinetsbesluit tot het heropenen van de scholen is leidend. In dit protocol wordt ingegaan op een aantal praktische aspecten rondom veiligheid en hygiëne waar rekening mee gehouden kan worden. Dit protocol kan gezien worden als een handreiking voor eigen nadere invulling. Bij de volledige opening zijn scholen en werknemers niet gehouden aan het onmogelijke.

Versie 29 mei 2020

1. Alle leerlingen in het sbao en so gaan vanaf 11 mei naar school, de leerlingen in het vso gaan vanaf 2 juni naar school. Voor het vso is een eigen protocol beschikbaar.
2. Tussen leerlingen hoeft geen 1,5 meter afstand bewaard te worden.
3. Tussen personeelsleden en leerling moet zoveel mogelijk 1,5 meter afstand bewaard te worden.
4. Tussen personeelsleden onderling moet 1,5 meter afstand bewaard worden, tenzij nabij contact voor de werkzaamheden noodzakelijk is.
5. Ouder(s)/verzorger(s) komen niet op het schoolplein of in de school.
6. De school zorgt ervoor dat leerlingen vaak hun handen wassen.
7. Buitenspelen gebeurt bij voorkeur alleen met dezelfde groep of klas.
8. Na school gaat iedereen direct naar huis of de BSO.

De school gaat zo snel mogelijk met de kinderopvang in overleg over de nieuwe inrichting van de dag aan de hand van dit protocol. Bij de uitvoering van dit protocol wordt de medezeggenschapsraad betrokken op basis van de WMS, waarbij de termijnen voor overleg in redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.

NB. Daar waar gesproken wordt over groep of klas kan dit ook een andere vorm van vaste groepssamenstelling zijn.

Basis

100% van de leerlingen, 100% van de tijd fysiek onderwijs.

I Algemeen			
1	Algemene RIVM richtlijn Veiligheidsrisico's	Nieuwe richtlijn RIVM is het uitgangspunt. Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht: <ul style="list-style-type: none"> Tussen leerlingen hoeft geen 1,5 meter afstand bewaard te worden. Tussen personeelsleden en leerling moet zoveel mogelijk 1,5 meter afstand bewaard worden. Tussen personeelsleden onderling moet 1,5 meter afstand bewaard worden, tenzij nabij contact voor de werkzaamheden noodzakelijk is. Scholen melden zich bij de GGD wanneer sprake is van een ongewoon aantal leerlingen met ziekteverschijnselen (zie hoofdstuk IV).	
2	Fysiek contact	<ul style="list-style-type: none"> Volwassenen houden anderhalve meter afstand van elkaar. Iedereen wast goed zijn/haar handen en meerdere keren per dag voor tenminste 20 seconden. Er worden geen handen geschud. Hoesten/niezen in de elleboog. Niet aan je gezicht zitten. Voor sommige doelgroepen van leerlingen is het noodzakelijk dat er afwijkende besluiten genomen moeten worden door de school.	
3	Hygiënemaatregelen	Scholen dragen er zorg voor dat de algemene hygiënevoorschriften van het RIVM zoveel mogelijk worden nageleefd: rivm.nl/hygienerichtlijnen/basisscholen . Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none"> Iedereen wast goed zijn/haar handen en meerdere keren per dag voor tenminste 20 seconden. Handen goed afdrogen met papieren handdoekjes. Handenwassen met water en zeep: begin schooluren, voor de pauze, na de pauze, na toiletgang¹. Gebruik van papieren handdoekjes. Oppervlakten reinigen met water en zeep². Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen. Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht: <ul style="list-style-type: none"> Scholen dragen er zorg voor dat de algemene hygiënevoorschriften van het RIVM zo veel mogelijk worden nageleefd. Personeelsleden dragen géén persoonlijke beschermingsmiddelen. Indien een individueel personeelslid toch behoefte heeft aan persoonlijke beschermingsmiddelen, kan daarover overlegd worden. Vanuit veiligheidsoverwegingen is het niet nodig.	
4	Hygiëneregeling leermiddelen en ondersteuningsvormen	Leermiddelen, speelgoed, speelmaterialen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen met regelmaat schoon gemaakt te worden met water en zeep. Ook materialen die met regelmaat door meerdere leerkrachten worden gebruikt worden met regelmaat schoon gemaakt met water en zeep. Voor elektronica: gebruik oppervlaktesprays voor elektronica. De hygiënemaatregelen gelden ook voor materialen van leerlingen zoals (handgrepen op) rolstoel, tillift, hoor- en solo-apparatuur en andere aan de leerling gerelateerde zaken die noodzakelijk zijn voor de schoolgang.	
5	Schoonmaak	Dagelijks intensieve schoonmaak door schoonmaakprofessionals. De nadruk ligt op contactpunten en de toiletbediening. Prullenbakken worden dagelijks geleegd.	
6	Afstand personeel	Tussen personeelsleden onderling moet 1,5 meter afstand bewaard worden, tenzij nabij contact voor de werkzaamheden noodzakelijk is.	

- Handdesinfectie voor kinderen is alleen effectief bij juist gebruik, dus onder toezicht. Wanneer het op enige manier mogelijk is de kinderen te laten handenwassen heeft dit sterk de voorkeur en beleid zou daar op moeten zijn gericht. Er speelt een gezondheidsrisico door aanwezigheid van desinfecterende producten. Is regelmatig handen wassen niet mogelijk, dan zou handdesinfectie alleen onder toezicht en in de bovenbouw moeten plaatsvinden.
- Desinfectie van oppervlakken heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte reinigen met water en zeep. Daarnaast geeft het aanwezig zijn van deze middelen een gezondheidsrisico in klaslokalen. Het RIVM adviseert geen oppervlaktedesinfectie op scholen toe te passen.

II Aanwezigheid van leerlingen op school en lesaanbod

1	Focus	100% van de leerlingen, 100% van de onderwijstijd fysiek onderwijs.
2	Omvang klassen	Omvang volgens reguliere indeling. Wanneer er meer dan één volwassene in de klas aanwezig is t.b.v. het onderwijs (bijv. leerkracht en klassenassistent), dient de afstand tussen volwassenen in acht genomen te worden. Onnodige vermenging van groepen leerlingen moet voorkomen worden.
3	Consequenties voor lestijd	Geen.
4	Consequenties voor aanbod	<ul style="list-style-type: none"> Het is als vanzelfsprekend eigen schoolbeleid hoe invulling te gaan geven aan het lesaanbod. Scholen wordt dringend geadviseerd zeer terughoudend te zijn met groepsactiviteiten zoals schoolreisjes, schoolkampen, vieringen, musicals en excursies. Voor al deze activiteiten gelden de algemene richtlijnen vanuit de overheid m.b.t. bijeenkomsten buiten het reguliere lesaanbod, het beperken van verplaatsingen in de openbare ruimte enz. De uiteindelijke afweging hierover zal op school- of bestuursniveau gemaakt moeten worden, in overleg met de MR en evt. de Veiligheidsregio, binnen de richtlijnen van het RIVM. Indien een groepsactiviteit georganiseerd wordt, dan vindt deze bij voorkeur buiten en in de eigen vaste klas of groep plaats. Voor muziekonderwijs geldt specifiek: zang en gebruik van blaasinstrumenten is voor leerlingen in het primair onderwijs is toegestaan. <p>Voor bewegingsonderwijs, zie protocol en bijlagen in PO/SO: kvlo.nl/hulp-en-advies/juridisch-onderwijs-cao/onderwijstype-of-thema/protocol-bewegingsonderwijs-po-en-so3a-buitenbinnen.html</p>
5	Consequenties voor les op afstand	Alleen voor de leerlingen die vanwege de RIVM richtlijnen, geen fysiek onderwijs mogen volgen.
6	Ondersteuning door ouder(s)/verzorger(s) bij leeractiviteiten	Er is in principe geen ondersteuning door ouder(s)/verzorger(s) mogelijk in de school, behalve door vaste vrijwilligers (zie paragraaf 7 en 9).
7	Ondersteuning van leerlingen door (externe) professionals in de school	<p>Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zorgverlening in de school door bijvoorbeeld ambulante (jeugd-) hulp en/of zorgondersteuners kan weer worden opgestart. Personen die de zorg in de school verlenen dragen geen persoonlijke beschermingsmiddelen. <p>Indien de leerling aangewezen is op <i>zorgverlening</i> die door de ouder(s)/verzorger(s) wordt uitgevoerd, en alleen met die zorgverlening naar school toe kan gaan, dan worden deze ouder(s)/verzorger(s) beschouwd als zorgondersteuner. Hierover dienen wel afspraken tussen ouder(s)/verzorger(s) en school gemaakt te worden.</p>
8	Contact ouder(s)/verzorger(s)	Er is geen fysiek contact tussen onderwijspersoneel en ouder(s)/verzorger(s). Oudergesprekken vinden digitaal plaats. Ouder(s)/verzorger(s) zijn niet aanwezig in het schoolgebouw en op het plein. Ouder(s)/verzorger(s) kunnen wel kind brengen/halen (mits 1,5 meter afstand t.o.v. anderen in acht genomen wordt), maar betreden de school niet.
9	Vaste vrijwilligers en stagiaires	(Vaste) vrijwilligers die op reguliere basis werkzaamheden in en rond de school uitvoeren en hiervoor bijvoorbeeld een vrijwilligersvergoeding ontvangen, kunnen weer aanwezig zijn op school. Op hen zijn dezelfde regels van toepassing als op het personeel. Stagiaires kunnen, in afstemming met de opleiding, aanwezig zijn in de school.

III In en rondom schoolgebouw

1	Consequenties schoolgebouw en faciliteiten	Waar mogelijk: ruimere opstelling in lokalen realiseren.
2	Schoolplein	Klassen of groepen maken bij voorkeur gescheiden van andere klassen of groepen gebruik van het schoolplein. Ouder(s)/verzorger(s) begeven zich niet op het schoolplein of in de school, tenzij de lokale omstandigheden t.b.v. het waarborgen van de 1,5m afstand tussen volwassenen en/of de verkeersveiligheid vraagt om (gedeeltelijk) benutten van het schoolplein voor het spreiden van volwassenen of voor het bieden van looproutes om de school(omgeving) te verlaten.
3	Looproutes in de school	De school hanteert zoveel mogelijk looproutes, waar mogelijk eenrichtingsroutes zodat onderling contact beperkt kan worden. Dit betekent maatwerk voor iedere school.
4	Binnenkomst en looproutes door school	Personeel staat buiten de school en het plein om halen en brengen in goede banen te leiden. Waar mogelijk eigen ingang van lokalen benutten. Er worden (aanvullende) afspraken gemaakt met vervoerders over de plek van brengen/ophalen en het eventueel wachten. Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht: <ul style="list-style-type: none"> • Ouder(s)/verzorger(s) komen niet op het schoolplein of in de school, tenzij de lokale omstandigheden t.b.v. het waarborgen van de 1,5m afstand tussen volwassenen en/of de verkeersveiligheid vraagt om (gedeeltelijk) benutten van het schoolplein voor het spreiden van volwassenen of voor het bieden van looproutes om de school(omgeving) te verlaten. • Leerlingen worden door maximaal één volwassene opgehaald (dit geldt niet voor leerlingen die in woongroepen met elkaar/bij elkaar wonen en daarmee gezien kunnen worden als één gezin). • Scholen zorgen ervoor dat er gespreide breng- en ophaaltijden worden ingesteld indien niet elk lokaal eigen in- en uitgang heeft, leerlingenvervoer is hier een uitzondering op. • Na school gaat iedereen direct naar huis of de BSO
5	Pauzebeleid	De klas of groep waaraan lesgegeven wordt, blijft zo veel mogelijk gehandhaafd in de pauze.
6	Leerlingenvervoer	De gemeente organiseert het leerlingenvervoer voor de kinderen in het speciaal (basis) onderwijs op de reguliere wijze. De koepelorganisatie voor het Bedrijfspersonenvervoer heeft haar eigen coronaprotocol. Meer informatie over het taxivervoer vindt u via: taxipro.nl/contractvervoer/protocol-leerlingenvervoer-geen-onderlinge-afstand-of-mondkapjes-nodig/ Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht: <ul style="list-style-type: none"> • De gemeente organiseert het leerlingenvervoer voor leerlingen in het speciaal (basis)onderwijs op de reguliere wijze. • Er is geen afstandscriterium voor leerlingenvervoer in het speciaal (basis)onderwijs. • Er is geen maximum aantal leerlingen in het leerlingenvervoer. • Het is niet nodig om te werken met afscheidingsschermen of persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals mondkapjes). • Ouder(s)/verzorger(s) moeten wel op afstand blijven en betrokken partijen krijgen het advies om te komen tot een werkwijze waar iedereen zich prettig bij voelt.

IV Gezondheid		
1	Medisch handelen	<p>Medische handelingen kunnen zonder extra persoonlijke beschermingsmiddelen worden uitgevoerd. Indien een individueel personeelslid toch behoefte heeft aan persoonlijke beschermingsmiddelen, kan daarover overlegd worden. Vanuit veiligheidsoverwegingen is het niet nodig.</p> <p>Wanneer intensieve medische of verpleegkundige zorg in het regulier én speciaal (basis)onderwijs moeten worden uitgevoerd waarbij normaal gesproken handschoenen worden gedragen, wordt geadviseerd deze nu ook te dragen. Extra middelen, zoals mondkapjes, zijn niet nodig.</p>
2	Wegstuurbeleid	<p>Cf richtlijn RIVM: Wanneer een personeelslid gedurende de dag klachten ontwikkelt zoals genoemd in paragraaf 4, gaat het personeelslid naar huis.</p> <p>Cf richtlijn RIVM: Wanneer een kind gedurende de dag klachten ontwikkelt zoals genoemd in paragraaf 3, gaat de leerling naar huis. De leerling gaat dan ook niet naar de BSO en kan ook geen gebruik maken van de noodopvang.</p> <p>Gebruik geen temperatuurmeting als indicator. Zonder uitzondering moet een leerling of personeelslid met klachten naar huis. Een temperatuurmeting bij twijfel kan juist onduidelijkheid geven.</p> <p>Specifiek is de volgende maatregel van kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Als een kind ziek wordt, wordt hij/zij direct door een ouder/verzorger opgehaald.
3	Thuisblijf regels – gezondheid leerlingen	<p>De school past de adviezen en richtlijnen van het RIVM toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Een leerling met de volgende (luchtweg)klachten³ blijft thuis: <ul style="list-style-type: none"> Neusverkoudheid. Hoesten. Moeilijk ademen/benauwdheid. Tijdelijk minder ruiken en proeven. Een leerling met koorts boven 38 °C blijft thuis. Wanneer een leerling positief getest is op corona moet hij/zij tenminste 7 dagen thuisblijven en uitzieken. De leerling mag pas weer naar school en de opvang als hij/zij na deze 7 dagen ook 24 uur geen klachten meer heeft. Zie voor meer informatie over thuisblijven: lci.rivm.nl/leefregels. Als iemand in het huishouden van de leerling koorts boven 38 °C en/of benauwdheidsklachten heeft, blijft de leerling ook thuis. Als iedereen binnen het huishouden 24 uur geen klachten heeft, mag de leerling weer naar school en de opvang. Als iemand in het huishouden van de leerling getest is voor COVID-19 en een positieve uitslag heeft, moet de leerling wachten tot die persoon 24 uur klachtenvrij is en dan 14 extra dagen thuisblijven. Zie voor meer informatie: lci.rivm.nl/informatiebriefhuishoudthuis. Bij een ongewoon aantal leerlingen met klachten (vanaf drie leerlingen per groep) neemt de school contact op met de GGD. <p>Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zie testbeleid leerlingen: rivm.nl/coronavirus-covid-19/testen. Leerlingen met klachten worden zo mogelijk getest door de GGD met toestemming van ouder(s)/verzorger(s), volgens het landelijk testbeleid en opgestelde uitgangspunten. Leerlingen die behoren tot een risicogroep kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs (beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school). Leerlingen van wie gezinsleden tot een risicogroep behoren kunnen worden vrijgesteld van fysiek onderwijs (beslissing van ouder(s)/verzorger(s) in overleg met de school en de behandelend arts).

3. Als het kind elk jaar hooikoorts heeft of chronisch verkouden is dan herken je de klachten. Het kind mag dan gewoon naar school. Twijfel je of zijn de klachten anders dan je gewend bent, houdt het kind dan thuis tot de (nieuwe) klachten voorbij zijn. Voor meer informatie: RIVM Langdurig-neusverkouden-kinderen.

IV Gezondheid

4	Thuisblijf regels – gezondheid personeel	<p>De school past de adviezen en richtlijnen van het RIVM toe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een personeelslid met de volgende (luchtweg)klachten⁴ blijft thuis: <ul style="list-style-type: none"> • Neusverkoudheid. • Hoesten. • Moeilijk ademen/benauwdheid. • Tijdelijk minder ruiken en proeven. • Een personeelslid met koorts boven 38 °C blijft thuis. • Wanneer een personeelslid positief getest is op corona moet hij/zij tenminste 7 dagen thuisblijven en uitzielen. Het personeelslid mag pas weer naar school als hij/zij na deze 7 dagen ook 24 uur geen klachten meer heeft. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/leefregels. • Als iemand in het huishouden van het personeelslid koorts boven 38 °C en/of benauwdheidsklachten heeft, blijft het personeelslid ook thuis. Als iedereen binnen het huishouden 24 uur geen klachten heeft, mag het personeelslid weer naar school. • Als iemand in het huishouden van het personeelslid getest is voor COVID-19 en een positieve uitslag heeft, moet het personeelslid wachten tot die persoon 24 uur klachtenvrij is en dan 14 extra dagen thuisblijven. Zie voor informatie: lci.rivm.nl/informatiebriefhuisgenootthuis. • Personeelsleden met klachten nemen contact op met de bedrijfs-/arbo-arts. <p>Specifiek zijn de volgende maatregelen van kracht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Personeelsleden met corona gerelateerde klachten worden getest conform het landelijk testbeleid en opgestelde uitgangspunten. De regie van het testbeleid ligt bij de GGD: ggdghor.nl/thema/testen-covid-19/. • Je blijft thuis tot de uitslag bekend is (overleg met werkgever over welke werkzaamheden je eventueel vanuit huis kunt doen). • Personeelsleden die in een risicogroep vallen, kunnen worden vrijgesteld van werk op school (keuze medewerker in overleg met de bedrijfs-/arbo-arts of behandelend arts en werkgever). • Personeelsleden met gezinsleden die in een risicogroep vallen, kunnen worden vrijgesteld van werk op school (keuze medewerker in overleg met de werkgever en behandelend arts). • Een personeelslid dat niet tot de risicogroep behoort maar zich wel ernstig zorgen maakt, gaat hierover in gesprek met zijn werkgever. In dat gesprek wordt beoordeeld of tot afspraken gekomen kan worden over de precieze invulling van de werkzaamheden. Indien een individueel personeelslid toch behoefte heeft aan persoonlijke beschermingsmiddelen, kan daarover overlegd worden. Vanuit veiligheidsoverwegingen is het niet nodig. • Medische informatie van het personeelslid wordt niet gedeeld met de werkgever of collega's. • De bedrijfs-/arbo-arts kan hierbij betrokken worden.
---	--	--

4. Als een personeelslid elk jaar hooikoorts heeft of chronisch verkouden is dan herken je de klachten. Het personeelslid mag dan gewoon naar school. Twijfel je of zijn de klachten anders dan je gewend bent, dan blijft het personeelslid thuis tot de (nieuwe) klachten voorbij zijn.

V Capaciteit			
	1	Beschikbaarheid personeel	Bij afwezigheid van personeel wordt (indien mogelijk) vervangen. Indien er geen vervanging is, kunnen de mogelijkheden van thuisonderwijs door de school onderzocht worden. Dit is afhankelijk van de duur van afwezigheid van de leerkracht, zoals ook in de reguliere situatie.

VI Opvang			
	1	Noodopvang kinderen kwetsbare posities en voor leerlingen van ouder(s)/ verzorger(s) met cruciale beroepen	Met ingang van 8 juni wordt door de scholen geen noodopvang meer aangeboden.
	2	Tussenschoolse opvang	Leerlingen in het so en sbo volgen over het algemeen een continu rooster. Dit kan in stand gehouden worden mits de regels van dit protocol gevolgd worden. Dat betekent dat ook hier de 1,5m maatregel tussen volwassenen en leerlingen en de thuisblijfregels voor het personeel van toepassing zijn op alle personen die ingezet worden voor de tussenschoolse opvang.